

<p>Logotyp</p> 	<p>Nazwa instytucji</p> <p>Muzeum Ustrońskie</p>	
<p>Tytuł jednostki / publikacji / fotografii</p> <p>Statut domowy dla lokatorów mieszkań robotniczych</p>		
<p>Ilość stron oryginału</p> <p>30</p>	<p>Ilość skanów</p> <p>30</p>	<p>Liczba plików publikacji</p> <p>63</p>
<p>Autor</p> <p>brak danych</p>	<p>Wydawnictwo / zakład fotograficzny</p> <p>K. und K. Hofbuchdruckerei Karl</p>	<p>Skan okładki</p>
<p>Miejsce wydania</p> <p>Cieszyn</p>	<p>Rok wydania / Data powstania</p> <p>1872</p>	
<p>Sygnatura</p> <p>---</p>	<p>Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.)</p> <p>Wydawnictwo z tabelkami do ręcznego wypełniania, drukowane w języku niemieckim (gotykiem) oraz polskim</p>	
<p>Wymiary (wys x szer)</p> <p>18,5x12 cm</p>	<p>Stan zachowania</p> <p>---</p>	<p>Charakterystyka skanowanego obiektu</p>
<p>Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce)</p> <p>Druga połowa XIX i pierwsza połowa XX w., Księstwo Cieszyńskie, Ustroń, Arcyksiążęcy Zakład Wielkopieczowy, Odlewnia Elżbieta w Ustroniu, założenie wielkopieczowe w Ustroniu, Wielkie Domy, Stary Dom.</p>		<p>Książeczka jest przykładem dokumentu, przeznaczonego dla każdego lokatora fabrycznych mieszkań w Ustroniu. W pierwszej części zawiera statut obowiązujący mieszkańców zakładowych domów mieszkalnych, zaś drugą część stanowią przeznaczone do ręcznego wypełniania tablele wpłat, uiszczanych przez zobowiązanych do tego lokatorów. Część druga prowadzona jest do lat 30. XX w. Niniejsza książeczka należała do mieszkańca Starego Domu, pierwotnie warsztatu maszynowego przy Wielkim Piecu, który od początku lat 70. XIX w. został podniesiony na piętro, pełniąc funkcję obiektu mieszkalnego dla robotników. Budynek rozebrano w 2012 r. Stary adres: Ustroń 129, adres w momencie rozbiórki: ul. 3 Maja 18.</p>
<p>Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuznia, letnicy itp.)</p> <p>Przemysł na Śląsku Cieszyńskim, hutnictwo w Ustroniu, mieszkania robotnicze w Ustroniu, regulamin przyznawania mieszkań, prawa i obowiązki lokatorów, odpowiedzialność za szkody, regulamin użytkowania wspólnych obiektów, kary umowne.</p>		
<p>Prawa autorskie</p> <p>---</p>		

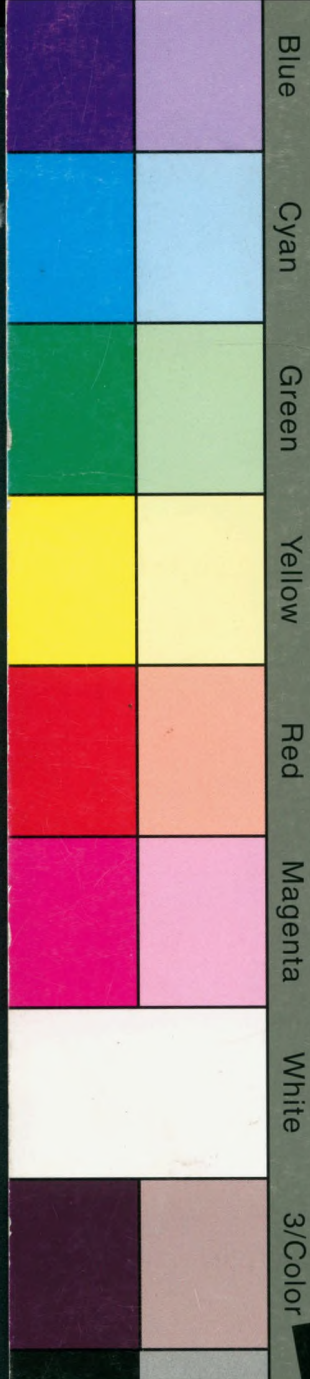
R G B Grey Scale #13 C M Y K

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17

Inches 1 2 3 4 5 6 7
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

Colour Chart #13

*Cypary Krysch
Dzielnik w
Ustroniu 729*

F-ka Samochodów Metalitrazowych
„POLMOY” w Bąjski - Bialej
Zakłady Kuźnicze w Skoczowie
Zakładowy Dom Kultury „KUŹNIK”
MUZEUM KUŹNICTWA w USTRONIU

SYGNATURA AKT

19/29/VII/2

Haus-Ordnung

für

die Bewohner der Arbeiter-Wohnhäuser

bei der

erzherzogl.

Statut domowy

dla

lokatorów mieszkań robotniczych

przy

arcyks.

Teschen.

K. und K. Hofbuchdruckerei Karl Prochaska.

Datum Data	Vorschreibung Przepisanie	Betrag Kwota		Betrag Kwota	
		K	h	K	h
	Kosztą Pogrzebu				
	Telegram			5	00
	okłada Grobu			5	00
	Telefon			2	50
	5. Gwiazki Barok			4	20
	Decklepa Stóg			5	000
	Plakaty			6	00
	Wychođ Pogrzebu			2	200
	na Modlini			5	00
	Kupna na Cmentarzu			2	000
	Pasterowi do Liasy na			5	00
	Wieniec			1	800
	Amne Gratkowej			1	000
	Ojcu Stóg			2	500
	Guma			18	070
	Gróbowa			1	0
	Ponożka			19	070

Datum Data	Abstattung Uiszczenie	Betrag Kwota		Betrag Kwota	
		K	h	K	h
	Domoskopski Bimena				
	Hajera 2 B. ^{ego} en drina				

21

Datum Data	Vorschreibung Przepisanie	Betrag Kwota		Betrag Kwota	
		K	h	K	h
	Flaumenberthi				
	Krosna Pogrzeb				

2

§ 1.

Die Gewährung und beziehungsweise Erlangung einer Wohnung ist bedingt durch die Annahme und Ausübung von Beschäftigung und resp. Arbeit bei oder für d. erzherzogl.

§ 2.

Es ist daher mit der Aufkündigung von Beschäftigung und resp. Arbeit, sie gehe von dem Arbeitgeber oder von dem Beschäftigten resp. Arbeiter aus, selbstverständlich und stillschweigend auch die Aufkündigung der betreffenden Wohnung, auch wenn dieselbe nicht besonders erfolgt, verbunden, und es hört das diesfällige Miethverhältniß mit dem Tage auf, an welchem die Beschäftigung resp. Arbeit verlassen wird, selbst in dem Falle, daß ein Beschäftigter resp. Arbeiter plötzlich entlassen wird. — Mit demselben Tage steht dem Wohnungseigenthümer auch das Recht sofortiger Exmissions-Vollstreckung mit Ausschluß des Rechtsweges zu.

§ 3.

Auch wenn der Fall der Entlassung oder des Austrittes aus der fraglichen Beschäftigung resp. Arbeit nicht vorliegt, behalten die Miether die ihnen gewährten Wohnungen nur so lange, als sie sich eines ehrenhaften, ordentlichen und sittlichen Lebenswandels befleißigen, sich gegen ihre Mitbewohner verträglich erweisen und ihre Angehörigen zu gleichem Betragen anhalten.

§ 4.

Gesuche um Aufnahme in die betreffenden Wohnungen oder um einen Wohnungswechsel sind bei dem *Verwalter d. H. B. d.* anzubringen, welches die Wohnungen zu vergeben berechtigt ist.

§ 1.

Udzielanie a względnie zyskanie pomieszkania zawisło od przyjęcia i wykonywania zatrudnień a względnie robót przy lub dla arcyksiążęc.

§ 2.

Wypowiedzenie przeto zatrudnienia a względnie roboty, bez względu na to, czy takowe od chlebodawcy czy od zatrudnionego a względnie robotnika pochodzi, jest połączone także z wypowiedzeniem dotyczącego mieszkania, co się samo przez się rozumie, chociażby takowe osobno nie nastąpiło, a odnośny stosunek najmu ustaje z dniem, w którym zaniechano zatrudnienia lub roboty, nawet w tym wypadku, gdy zatrudniony a względnie robotnik nagle zostanie oddalonym. — Z tymże dniem przysłuża także właścicielowi mieszkania prawo natychmiastowej rumacji z wykluczeniem drogi prawnej (sądowej).

§ 3.

Nawet gdy nie zachodzi wypadek oddalenia lub zaprzestania odnośnego zatrudnienia lub roboty, zatrzymują najmujący przyzwolone im mieszkania tylko tak długo, pokąd trwają w uczciwym, porządnym i obyczajnym sposobie życia, zachowują się zgodnie z współmieszkańcami i swych domowników do takiego postępowania nakłaniają.

§ 4.

Prośby o przyjęcie do odnośnych mieszkań lub o zmianę mieszkania należy wnosić do *maaxelrika* który do rozdawnictwa mieszkań jest uprawnionym.

§ 5.

Die Wohnungen werden gegen monatliche postnumerando-Miethszahlung, welche vom verdienten Lohne des Bewohners oder seiner Angehörigen ohne Weiteres in Abzug gebracht werden kann, und gegen vierzehntägige Aufkündigung vergeben. Von letzterer macht der in § 2 gedachte Fall der sofortigen Entlassung eine Ausnahme.

§ 6.

Stirbt der Miether, so ist den Angehörigen ein Weiterverbleiben in der Wohnung während der nächsten 14 Tage nach dem Todesfalle gestattet, doch haben diese Angehörigen selbst ohne besondere Kündigung die Wohnung nach diesen 14 Tagen um so sicherer zu räumen, als eine weitere Erstreckung dieses Termines in keinem Falle zugestanden werden kann.

§ 7.

Jedem Miether werden beim Einzug die zur Wohnung gehörigen Räume und Gegenstände speciell und in gutem brauchbaren Zustande überwiesen und er hat dieselben bei seinem Abzuge nicht nur in eben solchem Zustande zu übergeben, sondern auch während des Gebrauches gewissenhaft zu schonen.

§ 8.

Nothwendige Reparaturen, Ergänzungen und bauliche Veränderungen hat der Inwohner bei dem Aufsichtsbeamten rechtzeitig zu beantragen, darf sie aber niemals eigenmächtig vornehmen. Eigenmächtig veranlaßte Kosten für bauliche Arbeiten werden dem Inwohner nicht erstattet; vielmehr können bauliche Veränderungen, wozu unter Anderem auch das Uebertünchen der äußeren Hauswände gehört (auf dessen Unzulässigkeit ganz besonders aufmerksam gemacht wird), nach Ermessen des Aufsichts-Beamten auf Kosten des Inwohners beseitigt werden.

§ 5.

Pomieszkania rozdają się za spłatą czynszu najmu miesięcznie z dołu, który to czynsz z zarobku mieszkańca lub jego domowników w krótkiej drodze potrąconym być może i za czternastodniowym wypowiedzeniem. W razie natychmiastowego oddalenia, o którym § 2. wspomina, wypowiedzenie nie ma miejsca.

§ 6.

Jeżeli najmujący umrze, domownikom jego dozwolony jest dalszy pobyt w mieszkaniu przez czas najbliższych dni 14 od wypadku śmierci. Po upływie jednak dni 14 winni domownicy nawet bez osobnego wypowiedzenia mieszkania tem pewniej opróżnić, ile że na przydłużenie tego terminu żadną miarą zezwolonem być nie może.

§ 7.

Przy wprowadzeniu się do mieszkania oddaje się najmującemu wszystkie przynależne lokalności i przedmioty w dobrym i użytecznym stanie, a przy wyprowadzeniu się winien on takowe nietylko w takimże stanie zwrócić, lecz także podczas użytkowania takowych sumiennie je oszczędzać.

§ 8.

Potrzebne reparacje, uzupełnienia i budowlane zmiany ma mieszkający przed nadzorującym urzędnikiem zaproponować, nie wolno mu jednak takowych na własną rękę przedsiębrać. Samowładnie poczynione wydatki na roboty budowlane nie będą zamieszkującemu zwrócone; co więcej, mogą być zmiany budowlane, do czego także tynkowanie ścian zewnętrznych należy, (a na co się szczególniejszą zwraca uwagę, jako na rzecz wzbronioną), wedle ocenienia nadzorującego urzędnika na koszt zamieszkującego usunięte.

§ 9.

Die Herstellung der zerbrochenen Fensterscheiben ist Sache des Inwohners. In dieser Bestimmung ändert sich auch in dem Falle nichts, daß ein Naturereigniß die Beschädigung herbeigeführt hat. Die Kosten der Reparatur verdorbener, mangelhafter oder schadhafter Schlösser, Thür- und Fensterbeschläge treffen den Inwohner. Jede Herstellung dieser Art muß im Sinne der ursprünglichen Anschaffung geschehen.

§ 10.

Alles, was in den Wohnungen oder in der Colonie überhaupt durch Nachlässigkeit oder Muthwillen zerstört wird oder abhanden kommt, muß reparirt oder ersetzt werden. Wenn dies der Beschädiger nicht sofort aus eigenem Antriebe thut, so geschieht es auf dessen Kosten und wird ihm noch außerdem eine von Fall zu Fall festzustellende Geldstrafe auferlegt.

§ 11.

Alle zu gemeinschaftlichem Gebrauch bestimmten Locale, Gegenstände und Vorrichtungen (als Waschhaus, Backhaus, Brunnen zc.) werden auf Kosten sämmtlicher an der Benutzung participirender Inwohner unter solidarischer Verpflichtung im Stande erhalten. Ist aber im Falle der Beschädigung durch einen Einzelnen der Beschädiger ermittelt, so erfolgt die Herstellung des angerichteten Schadens auf Kosten desselben.

§ 12.

Der Miether ist für den durch seine Angehörigen angerichteten Schaden verantwortlich und haftet für denselben.

§ 13.

Der Inhaber einer Wohnung muß sich die Besichtigung derselben, sei es behufs der anderweitigen Vermiethung, wenn solche

§ 9.

Wstawienie stłuczonych szyb w oknach należy do zamieszkującego. Postanowienie to obowiązuje i w tym wypadku, gdy szkoda wyrządzoną została wypadkiem elementarnym. Koszta reparacyi zepsutych, wadliwych lub uszkodzonych zamków, tudzież zawiasów u drzwi i okien dotyczą zamieszkującego. Każda naprawka tego rodzaju ma być sporządzoną wedle pierwotnego wzoru.

§ 10.

Cokolwiek w mieszkaniu lub w ogóle w osiadłości skutkiem niedbalstwa lub szkodnictwa zepsuje się lub zagubi, musi być naprawionem lub na nowo zastąpionem. Jeżeli szkodnik nie uczyni tego natychmiast z własnej woli, to uskuteczni się to na jego koszt, a prócz tego nakłada się nań wedle wypadku wymierzyć się mająca kara pieniężna.

§ 11.

Wszelkie do wspólnego użytku przeznaczone lokalności, przedmioty i urządzenia (jak pralnia, piekarnia, studnia i t. d.) utrzymywane bywają kosztem wszystkich użytkowników przy solidarnem zobowiązaniu. Jeżeli w razie uszkodzenia przez jednego z nich szkodnik się wykryje, to naprawienie wyrządzonej szkody uskutecznia się na koszt tegoż.

§ 12.

Wynajmujący jest za szkodę wyrządzoną przez swych domowników odpowiedzialnym i ręczy za takową.

§ 13.

Dzierżący mieszkanie musi każdego czasu zezwolić na oglądziny tegoż, bądźto celem wynajęcia komu innemu, bądź z innych przyczyn, jakie arcyksiążęcy urząd uzna za potrzebne.

bevorsteht, oder anderen dem erz. *M. B. A.* *Amte* nothwendig erscheinenden Gründen, namentlich zur Untersuchung der baulichen Beschaffenheit derselben, zu jeder Zeit gefallen lassen.

§ 14.

Zur Erhaltung einer guten Ordnung hat jeder Miether Folgendes zu beachten:

- a) Der Bewohner und seine Angehörigen haben dem Aufsichtsbeamten in allen die Hausordnung betreffenden Angelegenheiten Folge zu leisten.
- b) Kein Bewohner oder dessen Angehöriger darf im Bereiche seiner Wohnung ohne Genehmigung des Aufsichtsbeamten ein Gewerbe betreiben.
- c) Pftermiether anzunehmen, Bettgeher zu halten ist dem Inwohner nur gestattet, wenn er hiezu eine schriftliche jederzeit widerrufliche Erlaubniß des Aufsichtsbeamten erhalten hat und steht diesem das Recht zu, die Erlaubniß unbedingdt, ohne Angabe von Gründen zu versagen oder zurückzunehmen.
- d) Jeder Miether ist verpflichtet, die gemiethete Wohnung stets reinlich und in gutem Zustande zu erhalten, insbesondere aber gut zu lüften und wenigstens einmal wöchentlich zu scheuern. Bei Regenwetter und Sturm sind die äußeren Fenster zu schließen; im Winter hingegen müssen nach vorgenommener Lüftung sowohl die inneren, als auch die äußeren Fenster gut geschlossen werden.
- e) Die Höfe vor den Wohnungen sowie die Nebengebäude müssen stets rein und gut gefehrt sein und es ist ausdrücklich verboten, Kehrriht, Ruß oder anderen Unrath auf die Straße zu schütten. Die Gärten vor den Wohnungen müssen stets gut angepflanzt und in schönster Ordnung gehalten werden. Jeder Garten soll etwas Blumen enthalten und werden an diejenigen Bewohner, welche die schönsten Blumen ziehen, besondere Prämien vertheilt.

§ 14.

Celem utrzymania dobrego porządku ma każdy najmu-
jący przestrzegać co następuje:

- a) Zamieszkujący i jego domownicy winni we wszy-
stkich sprawach porządku domowego ulegać nadzoru-
jącemu urzędnikowi.
- b) Żaden zamieszkujący lub tegoż domownik nie może
w obrębie swego mieszkania prowadzić żadnego rze-
miosła bez przyzwolenia nadzorującego urzędnika.
- c) Podnajmywać mieszkanie kątem, udzielać noclegu
wolno zamieszkującemu tylko za pisemnem pozwo-
leniem nadzorującego urzędnika, które to pozwolenie
może być każdego czasu odwołane i bez podania
powodów odebrane.
- d) Każdy najmujący jest obowiązany najęte mieszkanie
czysto i w dobrym stanie utrzymywać, przedewszy-
stkiem dobrze przewietrzać i przynajmniej raz w ty-
godniu myć podłogę. Podczas śloty lub burzy na-
leży zewnętrzne okna przymykać, w zimie zaś muszą
być po przewietrzeniu tak środkowe jak zewnętrzne
okna dobrze przymknięte.
- e) Podwórza przed mieszkaniami tudzież boczne budynki
muszą być zawsze czysto i dobrze zamiecione i zaka-
zuje się wyraźnie, śmiecie, sadze lub inne nieczy-
stości na ulicę wyrzucać. Ogrody przed mieszka-
niami muszą być dobrze uprawione i w najlepszym
porządku utrzymywane. W każdym ogródku po-
winno być nieco kwiatów a ci mieszkańcy, którzy
najpiękniejsze kwiaty pielęgnują, otrzymają osobne
nagrody.
- f) Na strychu należy śnieg nawiany uprzętać tudzież
o każdym na dachu spostrzeżonem uszkodzeniu lub

- f) Der Bodenraum ist von dem eingetriebenen Schnee zu reinigen, sowie jeder am Dache bemerkte Schaden und etwaiges Eindringen des Regenwassers dem Aufsichtsbeamten alsogleich anzuzeigen ist, damit die Ausbesserung schleunigst besorgt werde.
- g) Dort, wo besondere Waschküchen hergestellt sind, darf die Wäsche unter keiner Bedingung in der Wohnung selbst gewaschen werden; es muß dies im öffentlichen Waschhause geschehen.
- h) Jeder Inwohner hat darauf zu achten, daß mit Feuer und Licht aufs Sorgsamste verfahren werde und besonders Niemand mit Licht und sei es auch mit einer Laterne den Boden betrete.
- i) Alles unnöthige Geräusch, Thürzuwerfen, Zanken und Lärmen, Klopfen, Holzspalten zc. innerhalb des Gebäudes sind verboten.
- k) Es ist untersagt, Kinder ungewaschen, ungekämmt und in zerrissenen Kleidern oder überhaupt in verwahrlostem Zustande innerhalb der Arbeiter-Colonie umhergehen zu lassen auch Geschrei und lärmendes Spielen oder lästiges Herumtreiben der Kinder darf nicht geduldet werden.
- l) Zubauten, Anbauten jeder Art, auch wenn sie auf Kosten des Miethers hergestellt werden sollten, sind ein für alle Mal nicht gestattet. Die Herstellung einer kleinen Laube oder eines kleinen Lusthäuschens kann nur über besonderes Ansuchen unter der Bedingung vom Aufsichtsbeamten gestattet werden, daß die Ausführung den Gesamteindruck nicht störe.
- m) Es ist verboten Hausthiere, selbst Hühner, Gänse, Enten, Hunde u. s. w. zu halten. Die Hegung von Flugtauben ist ganz besonders untersagt. Nur das Halten von Borstenvieh in dem für dieses bestimmten Stalle ist gestattet.

zaciekaniu deszczu donieść natychmiast nadzorującemu urzędnikowi, ażeby reparacya mogła być jak najrychlej przedsięwzięta.

- g) Tam, gdzie urządzone są osobne pralnie, nie wolno prać bielizny pod żadnym warunkiem w mieszkaniu; należy to uskutecznić w publicznej pralni.
- h) Każdy zamieszkujący ma baczyć na to, aby z ogniem i światłem obchodzono się z jak największą ostrożnością a szczególnie, ażeby nikt ze światłem a nawet z latarnią na strych nie wchodził.
- i) Wszelkie niepotrzebne hałasy, trzaskanie drzwiami, kłótnie i swary, pukania, łupania drzewa i t. p. wewnątrz budynku są wzbronione.
- k) Wzbronionem jest, ażeby dzieci nieumyte, nieuczesane i odarte lub w ogóle w zaniedbanym stanie pośród osady robotników chodziły; także krzyk, hałaśliwe zabawki i uganianie się dzieci nie mogą być cierpiane.
- l) Zakazuje się mieszkańcom raz na zawsze przybudowywać cokolwiek choćby własnym kosztem. Zbudowanie małej werandy lub altanki może być za szczególnem przyzwoleniem nadzorującego urzędnika przedsięwzięte i pod warunkiem, aby wykonanie nie szpeciło całości.
- m) Zabrania się trzymać wszelkie zwierzęta domowe, nawet kury, gęsi, kaczki, psy i t. p. Osobliwie zakazuje się trzymanie gołębi. Tylko chów nierogacizny w przeznaczonych ku temu chlewach jest dozwolony.
- n) Dla tych mieszkańców osady, którzy się odznaczają szczególnym porządkiem, czystością i dobrym utrzymaniem mieszkania, tudzież staranną uprawą ogrodu

- n) Für jene Bewohner der Colonie, welche sich durch Ordnung, Reinlichkeit und gute Erhaltung ihrer Wohnung, wie durch gute Cultur des zur Wohnung gehörigen Gartens besonders auszeichnen, wird alljährlich eine besondere Belohnung bestimmt; Familien, deren Kinder die Schule nicht fleißig besuchen, sind von dieser Prämiiirung ausgeschlossen.
- o) Jeder Inwohner unterwirft sich durch Antritt des Miethsverhältnisses diesen Bestimmungen der Hausordnung, sowie insbesondere den nachstehend festgesetzten Conventionalstrafen unter Verzicht auf den Rechtsweg.
- p) Jede Uebertretung der Hausordnung, geschehe sie durch die Person des Inwohners, durch seine Angehörigen oder durch sein Gesinde, wird das

1. Mal mit 40 h

2. " " 1 K

3. " " 2 "

Conventional-Geldstrafe gerügt, welche dort wo Knappschaftskassen bestehen, derselben zufließt. Kommen weitere Uebertretungen vor, so steht Wohnungskündigung in Aussicht.

Teschen, den 9. September 1872.

Die Erzherzogliche Kameral-Direction.

do mieszkania należącego, wyznacza się corocznie osobne nagrody; rodziny, których dzieci nie uczęszczają pilnie do szkoły, są od tych nagród wykluczone.

- o) Każdy zamieszkujący podlega postanowieniom niniejszego statutu z chwilą rozpoczęcia stosunku najmu, tudzież poddaje się poniżej oznaczonym karom konwencyonalnym, zrzekając się drogi prawnej.
- p) Każde przekroczenie statutu domowego, czy takowe pochodzi ze strony zamieszkującego, czy też domowników, lub służebników, karaniem będzie grzywnami a mianowicie:

pierwszym razem 40 h

drugim „ 1 K

trzecim „ 2 „

Kary te wpływają do kas górniczych, gdzie takowe istnieją. Jeżeli zdarzą się dalsze przekroczenia, takowe zagrożone są wypowiedzeniem mieszkania.

Cieszyn, dnia 9. września 1872.

Dyrekcya arcyksiążęcej kamery.

Erzynałi wy Los

1 164052

2 189836

Datum Data	Vorschreibung Przepisanie	Betrag Kwota		Betrag Kwota	
		K	h	K	h
	Los. Loteryji	40			
	Thlasweg				
Nov	160743				
	Los Loteryji	41			
Nov	136170				
	Byta Franon				
	Piotrowice				
	Mli Poworska n 8.				
	G G lonsk				
	Mlia Poworska				

